

Vantaan ja Keravan kaupunkien ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnat

Kotoutumisen palveluista leikkaaminen ei tuo säästöjä pitkällä aikavälillä vaan vie tulevaisuuden kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta

Vantaan ja Keravan kaupunkien ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnat kehottavat päättäjiä kuuntelemaan tarkasti työntekijöiden, asukkaiden, yritysten ja järjestöjen viestejä kentältä ja varmistamaan kotoutumista tukevien palveluiden saatavuus myös hankalassa taloustilanteessa.

Neuvottelukunnat käsittelivät yhteisessä kokouksessaan maaliskuussa kotoutumisen palvelujärjestelmää ajankohtaisten lainsäädäntöuudistusten, rahoitusleikkausten ja erityisesti kansainvälistä suojelua saavien näkökulmasta. Kotoutumisen peruspilarit: kielen oppiminen, pääsy työelämään sekä osallisuuden ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemus ovat vaarassa rapautua, jos säästöt kohdennetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumisen palveluihin ja kansalaistoimintaan.

Neuvottelukunnat painottavat, että kuntien ja hyvinvointialueen on yhteistyössä varmistettava, että tärkeimmät palvelut säilyvät ja vuorovaikutus sotejärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa tiivistyy.

Jatkuvat päällekkäiset lakimuutokset ja rahoitusleikkaukset vaikeuttavat kotoutumista

Kunnassa ja hyvinvointialueella ei ole tällä hetkellä kokonaiskuvaa siitä, miten leikkaukset kohdentuvat. Kotoutumislain uudistuksessa 1.1.2025 voimaan astunut kotoutumisajan lyheneminen haastaa monin tavoin, ja lakiuudistuksen seuraavassa vaiheessa esitetään uusia rahoitusleikkauksia kunnille.

Säästöt toteutettaisiin purkamalla kotoutumiskoulutuksen päällekkäinen rahoitus, poistamalla kotoutumista edistävän monialaisen yhteistyön valtionosuus, luopumalla vastaanottoon varautumisen kustannuksista sekä alentamalla laskennallista kuntakorvausta. Muut muutokset koskevat kotihoidontukea, kotoutumistukea sekä kansalaisuuslakia. Kotihoidontuen asumisaikavaatimus eriarvoistaa perheitä ja lisää painetta varhaiskasvatukseen. Myös järjestöiltä on jo leikattu ja leikataan lisää. Lisäksi hyvinvointialueilla kotoutumisen edistämisestä ei ensi vuoden alusta lähtien säädettäisi suoraan enää missään laissa. Neuvottelukunnat painottavat, että jatkossakin kotoutumista edistävän työn tulee pohjautua kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyöhön.

Syrjäytymisellä voi olla vakavia yhteiskunnallisia seurauksia

Tällä hetkellä toimeentulohuolet ja epävarmuus koskevat asukkaita laajasti, mutta kaikkein eniten huono-osaisuus kasautuu niille, joilla on repaleinen tai ei minkäänlaista tukiverkkoa

viranomaisten lisäksi. Erityisen haavoittuvia ovat pakolaistaustaiset ja alaikäisinä ilman huoltajaa tulleet nuoret, joista osa on NEET-nuoria. On vaikea uskoa tulevaisuuteen, jos kokee yksinäisyyttä ja rasismia. Riskinä on, että koulupolku katkeaa ja harjoittelu- tai työpaikkaa ei löydy, vaikka taskussa olisi ammattitutkinto. On tiedossa, että mielenterveysongelmat, yhteisöön kuulumisen tarve ja toimeentulohuolet voivat altistaa monenlaiselle ikävälle, pahimmassa tapauksessa radikalisoitumiselle tai rikollisverkostojen värväykselle.

Tarvitaan luovia ratkaisuja, palveluiden priorisointia ja toimijoiden yhteispeliä

Kielen oppiminen, työelämävalmiudet ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemus ovat kotoutumisen välttämätön edellytys ja segregaaation ehkäisijä. Yhteiskuntaorientaatio on hyvä keino saada tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelystä, yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Siitä ei tule leikata, vaan sen tulee olla kaikkien saatavilla. Keskeisiin ongelmiin neuvottelukunnat ehdottavat seuraavia ratkaisuja:

Nopeutetaan ja joustavoitetaan työelämään siirtymisen prosesseja.

- Aiempi osaaminen pitää saada käyttöön. Tulijoiden koulutustausta ja resurssit on tunnistettava nykyistä paremmin, jotta osaamista ei hukata.
- Koulutuspolkuja tulee monipuolistaa. Nuorille tulee tarjota laajempia uravaihtoehtoja matalapalkka-alojen ulkopuolelta.
- Luodaan työpaikoille malleja kielenoppimisen ja työelämätaitojen tueksi, esimerkiksi suomenkielinen työpari ja ohjattu kielituki. Kohdennetaan myös rahoitusta yrityksille, jotka palkkaavat kieltä harjoittelevia.

Lisätään mahdollisuuksia oppia kieltä arjessa.

- Painopisteen pitäisi olla rohkeudessa puhua ja selviytyä arjessa, ei pelkässä kielioipissa. Panostetaan enemmän matalan kynnyksen menetelmiin kuten kielikahviloihin, harrastuksiin ja vaikkapa karaokeen.
- Kehitetään yhteisöllisiä ratkaisuja. Rakennetaan ”puhu suomea” -malli harrastus- ja nuorisotoimintaan.

Neuvottelukunnat korostavat, että yhteiskuntaan kuulumisen kokemusta lisätään rakentamalla luottamusta. Se tapahtuu aidoissa, kiireettömissä kohtaamisissa ja siihen voivat osallistua kaikki.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnat nostavat esiin näkökulmia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia, jotka ehkä muutoin unohtettaisiin tai helposti sivuutetaan. Niiden tavoitteena on lisätä eri väestöryhmien yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuuden kokemusta. Yhteinen tavoitteemme on kaikille toimiva ja turvallinen elinympäristö.